Research Article

วารสารนวัตกรรมองค์การและการจัดการ
Journal of Organizational Innovation and Management
ISSN 3088–2850 (Online)
https://so16.tci-thaijo.org/index.php/JOIM

แนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

Guidelines for Promoting The Teaching Spirit of Assistant Teachers Under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1

ภัคกุล ธิติภูริหิรัญ[1*], อ้อมธจิต แป้นศรี[2]
Phakkhakun Thitipurihirun[1*], Aomthajit Pansri[2]
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร[1*,2] ,ประเทศไทย
Faculty of Education, Naresuan University[1*,2] ,Thailand

Received: March 11, 2026 **Revised**: April 28, 2026 **Accepted**: April 30, 2026 **Published**: August 19, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และ (2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 78 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวมรวบข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวม พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.71, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.77, S.D. = 0.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66, S.D = 0.41) แนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการส่งเสริมจัดอบรมพัฒนาบุคลิกภาพและจรรยาบรรณ โดยมุ่งเน้นไปที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงประจักษ์ของครูผู้ช่วย ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจเข้ามาสนับสนุนโดยการจัดระบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง หรือสร้างเวทียกย่องเชิดชูเกียรติครูที่เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อสร้างแรงจูงใจและกำหนดทิศทางในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: จิตวิญญาณความเป็นครู, ครูผู้ช่วย

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the teacher spirituality of assistant teachers under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1, and (2)to explore guidelines for promoting teacher spirituality among these assistant teachers. The research was conducted in two steps. Step 1:The study of teacher spirituality involved a sample of 78 assistant teachers under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 during the 2025 academic year, selected through purposive sampling. Data were collected using a 5-point Likert scale questionnaire. Step 2: The study of guidelines for promoting teacher spirituality involved 3 experts selected through purposive sampling. Data were collected through semi-structured interviews.

The research findings revealed that (1)The overall teacher spirituality of assistant teachers under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 across all 5 dimensions was at the highest level *($\bar{X}$= 4.71, S.D. = 0.35)* when considering each dimension individually, the dimension with the highest mean was "Self-Virtue and Ethics," which was at the highest level *($\bar{X}$*= 4.77, S.D. = 0.38). The dimension with the lowest mean was " Being a Good Role Model for Students" also at the highest level *($\bar{X}$*= 4.66, S.D. = 0.41) Guidelines for fostering the teacher spirituality of assistant teachers include: school administrators should promote and organize personality and professional ethics development training, focusing on empirical behavioral changes. Additionally, educational institutions may provide support by establishing coaching and mentoring systems or creating platforms to honor exemplary teachers as role models. These measures aim to enhance motivation and provide a clearer direction for developing desirable professional behaviors.

Keywords: Teacher Spirituality, Assistant Teacher

บทนำ

วิชาชีพครูถือเป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นวิชาชีพที่ใช้วิธีการแห่งปัญญานำทางการเรียนรู้ให้กับศิษย์ “ครู” คือบุคลากรซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน นับเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาเพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น “ครู” จึงเป็นบุคคลสำคัญและเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาประเทศ

จิตวิญญาณความเป็นครู นับว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งสำหรับคนเป็นครูทุกคน เพราะการปฏิบัติหน้าที่ครูด้วยจิตวิญญาณ จะทำให้ครูมีความรัก เมตตา ปรารถนาดีต่อศิษย์ ศรัทธา และยึดมั่นในอุดมการณ์แห่งวิชาชีพ มุ่งมั่น ทุ่มเท ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานดังนั้นครูมืออาชีพที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู ต้องมีเป้าหมายที่สำคัญคือ พัฒนาคุณภาพการทำงานของตน ฝึกฝนศิลป์และศาสตร์ในวิชาชีพครู ให้เกิดความเจริญทางปัญญาสู่การเป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่คำนึงถึงการให้บริการแก่สังคมเป็นหลัก (Social

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

Service) อาศัยวิธีการทางปัญญาในการบริการ ซึ่งต้องได้รับการศึกษาอบรมมาเป็นระยะเวลานานพอสมควร มีความเป็นอิสระในการดำเนินการทางวิชาชีพ มีจรรยาบรรณของวิชาชีพ และเคารพตนเองโดยการเป็นสมาชิกขององค์กร ควบคุม พิทักษ์ คุ้มครองและพัฒนาวิชาชีพ ทางด้าน ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไปเพื่อความเจริญวัฒนาในตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง (กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2564, น. 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีภารกิจในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกมิติและลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระดับพื้นที่ ซึ่งการพัฒนาบุคลากรครูจึงเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับด้านการพัฒนาคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่ โดยมีเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ข้อที่ 2 ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพที่ ก.ค.ศ กำหนด และบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งที่ ก.ค.ศ กำหนด ซึ่งการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยในสังกัดยังเป็นอีกหนึ่งเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากรตามมาตรฐานตำแหน่งวิชาชีพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1, 2568) แต่จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวในเขตพื้นที่ยังขาดข้อมูลสารสนเทศที่ชัดเจนในการแสดงสาเหตุของการมีจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยรวมถึงยังขาดแนวทางที่ส่งเสริมให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางแผนพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาของเขตพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครูผู้ช่วยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 มีจำนวนทั้งหมด 78 คน ซึ่ง ครูผู้ช่วยส่วนใหญ่ต้องแบกรับภาระงานที่หลากหลาย ทั้งงานสอนและงานบริหารจัดการโครงการต่าง ๆ อาจมีหลายสาเหตุหรืออาจมีปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติและแรงจูงใจ ในการทำงาน การสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ความเข้าใจ ทักษะและคุณธรรมจริยธรรมที่ส่งเสริมให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุขและยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ซึ่งมีหลากหลายสาขาวิชาเอกนั้น มีจิตวิญญาณความเป็นครูในระดับใด หรือผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดจะมีแนวทางในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูผู้ช่วยอย่างไร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

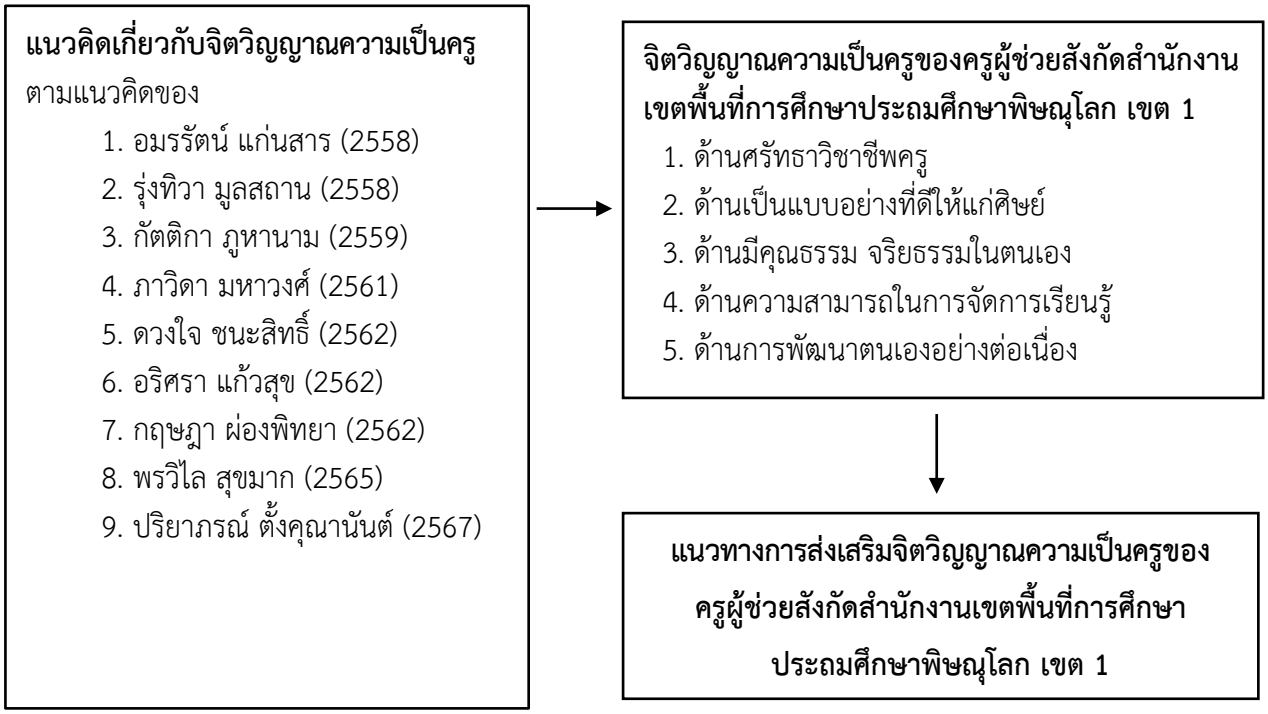
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 78 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากครูผู้ช่วยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 จากทั้งหมด 110 สถานศึกษา

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษาพิเศษ และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยประกอบด้วย จำนวน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านศรัทธาวิชาชีพครู 2) ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ 3) ด้านมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง 4) ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และ 5) ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 33 ข้อ

แบบสอบถาม เรื่อง จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีขั้นตอน ในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย

2. สังเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านศรัทธาวิชาชีพครู ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ ด้านมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ และสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะของงานวิจัย

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้อง ความครอบคลุมเนื้อหา ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขของข้อคำถามให้สมบูรณ์และมีความเหมาะสม ตลอดจนปรับแก้ไขข้อความบางข้อคำถามในการสื่อความหมายให้มีความชัดเจน

6. นำค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่นำไปใช้ได้ ผลปรากฏว่า ได้ข้อคำถามที่นำไปใช้ได้ รวมทั้งสิ้น 33 ข้อ ได้ค่า IOC 1.00 จำนวน 32 ข้อ และ ได้ค่า IOC 0.67 จำนวน 1 ข้อ

7. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try-out) กับครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.961

นำผลการวิเคราะห์พิจารณาการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสร็จแล้วจัดพิมพ์ แบบสอบถาม เรื่อง จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งวิธีการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในสถานศึกษา

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถาม ซึ่งมีการระบุวันรับแบบสอบถาม คืนทั้งหมดทางแบบฟอร์ม Google forms ถึงผู้วิจัย เพื่อความสะดวกในการส่งกลับคืนให้ผู้วิจัย

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จ โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เรื่องจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารการศึกษามีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางการศึกษาหรือเทียบเท่า มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่ารองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารบุคคล และมีประสบการณ์การบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2. เป็นศึกษานิเทศก์ ผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในด้านบริหารบุคคล มีวิทยฐานะ ไม่ต่ำกว่าศึกษานิเทศก์ชำนาญการ มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

3. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารบุคคลภายในของสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทด้านการบริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการสถานศึกษาชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ แนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยเลือกจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละด้านในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการสัมภาษณ์ การสร้างคำถาม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาตามที่กำหนด

2. สร้างคำถามในการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลจากแบบสอบจากข้อการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 กับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (IOC) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขของข้อคำถามให้สมบูรณ์และมีความเหมาะสม ตลอดจนปรับแก้ไขข้อความบางข้อคำถามในการสื่อความหมายให้มีความชัดเจน

4. นำผลดัชนีความสอดคล้องระหว่างผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 กับข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่นำไปใช้ได้

5. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน และเวลาในการสัมภาษณ์

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงพรรณนาแล้วสรุปประเด็นเนื้อหาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

ผลการวิเคราะห์ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 สามารถสรุป ดังตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

ข้อ	จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านศรัทธาวิชาชีพครู	4.72	0.37	มากที่สุด
2	ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์	4.66	0.41	มากที่สุด
3	ด้านมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง	4.77	0.38	มากที่สุด
4	ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้	4.68	0.44	มากที่สุด
5	ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.73	0.41	มากที่สุด
	รวม	4.71	0.35	มากที่สุด

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

จากตาราง 1 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.71) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.77) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.73) ตามด้วย ด้านการด้านศรัทธาวิชาชีพครู อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.72) ตามด้วยด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.68) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.66) ตามลำดับ

2. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู สามารถสรุป ดังตาราง 2 ดังนี้

ข้อ	ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ครูมีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในอาชีพครูของตน	4.72	0.53	มากที่สุด
2	ครูปฏิบัติงานด้วยความสุขและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.71	0.51	มากที่สุด
3	ครูเข้าร่วมและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครูด้วยความเต็มใจ	4.76	0.43	มากที่สุด
4	ครูชื่นชมและมีความเชื่อมั่นในคุณค่าของวิชาชีพครู	4.76	0.51	มากที่สุด
5	ครูปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและรู้สึกภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ของตน	4.69	0.52	มากที่สุด
6	ครูปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อรักษาและปกป้องเกียรติภูมิของวิชาชีพครู	4.72	0.51	มากที่สุด
7	ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมและให้การสนับสนุนองค์กรวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ	4.67	0.66	มากที่สุด
	รวม	4.72	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 2 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านศรัทธาวิชาชีพครู พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.72) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือครูชื่นชมและมีความเชื่อมั่นในคุณค่าของวิชาชีพครูและครูเข้าร่วมและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครูด้วยความเต็มใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.76) รองลงมา คือ ครูมีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในอาชีพครูของตน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.72) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมและให้การสนับสนุนองค์กรวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}$=4.67) ตามลำดับ

3. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์

ผลการวิเคราะห์ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ สามารถสรุป ดังตาราง 3 ดังนี้

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

ข้อ	ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี	4.64	0.56	มากที่สุด
2	ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม	4.63	0.51	มากที่สุด
3	ครูใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้	4.58	0.55	มากที่สุด
4	ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก	4.64	0.53	มากที่สุด
5	ครูมีความอดทนและอดกลั้นเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือลักษณะนิสัยที่แตกต่างของนักเรียน เพื่อนร่วมงานและผู้ปกครอง	4.69	0.49	มากที่สุด
6	ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิต	4.69	0.54	มากที่สุด
7	ครูปฏิบัติตนด้วยความสุภาพอ่อนน้อมและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	4.73	0.47	มากที่สุด
	รวม	4.66	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 3 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.66) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือครูปฏิบัติตนด้วยความสุภาพอ่อนน้อม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.73) รองลงมา คือ ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.58) ตามลำดับ

4. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง

ผลการวิเคราะห์ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง สามารถสรุป ดังตาราง 4 ดังนี้

ข้อ	ด้านมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ครูปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความเมตตาและกรุณา	4.73	0.50	มากที่สุด
2	ครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะ อุตสาหะ ขยันตั้งใจ และกระตือรือร้นอย่างเต็มความสามารถ	4.79	0.47	มากที่สุด
3	ครูมีความอดทนและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน	4.76	0.51	มากที่สุด
4	ครูปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่แสวงหาผลประโยชน์จากนักเรียน	4.85	0.40	มากที่สุด

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

5	ครูปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม	4.77	0.48	มากที่สุด
6	ครูเคารพและเห็นคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	4.74	0.59	มากที่สุด
	รวม	4.77	0.38	มากที่สุด

จากตาราง 4 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.77) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือครูปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่แสวงหาผลประโยชน์จากนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.85) รองลงมา คือ ครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ ขยันตั้งใจ และกระตือรือร้นอย่างเต็มความสามารถ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความเมตตาและกรุณา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.73) ตามลำดับ

5. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สามารถสรุป ดังตาราง 5 ดังนี้

ข้อ	ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.65	0.58	มากที่สุด
2	ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความแตกต่างตามศักยภาพของผู้เรียน	4.69	0.49	มากที่สุด
3	ครูจัดการเรียนรู้โดยครอบคลุมทั้งเนื้อหาวิชา วิธีการสอน และการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม	4.68	0.57	มากที่สุด
4	ครูวางแผนและดำเนินการวัดประเมินผลการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน	4.73	0.50	มากที่สุด
5	ครูมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาและเทคนิคการสอนที่ตนรับผิดชอบ	4.67	0.53	มากที่สุด
6	ครูสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและใฝ่รู้ใฝ่เรียน	4.63	0.56	มากที่สุด
7	ครูใช้จิตวิทยาในการสอนเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีในชั้นเรียน	4.72	0.51	มากที่สุด
	รวม	4.68	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 5 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.68) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือครูวางแผนและดำเนินการวัดประเมินผลการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.73) รองลงมา คือ ครูใช้จิตวิทยาในการสอนเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีในชั้นเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.72) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

คือ ครูสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและใฝ่รู้ใฝ่เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.63) ตามลำดับ

6. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิเคราะห์ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถสรุป ดังตาราง 6 ดังนี้

ข้อ	ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ครูพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพของตนอย่างต่อเนื่อง	4.74	0.47	มากที่สุด
2	ครูปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับความเป็นครูอยู่เสมอ	4.69	0.59	มากที่สุด
3	ครูปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีศักยภาพสูงขึ้น	4.74	0.50	มากที่สุด
4	ครูติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.77	0.45	มากที่สุด
5	ครูใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเองอยู่เสมอ	4.73	0.47	มากที่สุด
6	ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.69	0.57	มากที่สุด
	รวม	4.73	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 6 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.73) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือครูติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.77) รองลงมา คือ ครูปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีศักยภาพสูงขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.74) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.69) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมีคุณธรรมจริยธรรมในตนเอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์

1.1 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้ช่วยมีความตระหนักในจิตวิญญาณความเป็นครู มีการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งประกอบไปด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการ

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

ปฏิบัติตนหรือจรรยาบรรณวิชาชีพครู และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ซึ่งจำเป็นต้องใช้จิตวิญญาณความเป็นครูสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริศรา แก้วสุข (2563) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า ระดับจิต วิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมากจาก ครูผู้ช่วยที่ปฏิบัติหน้าที่ครูนั้น จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้เป็นคนดี มีความสมบูรณ์พร้อม ครูจึงต้องเป็นต้นแบบบุคคลคุณธรรมที่มีหน้าที่สอน ชี้นำ ในสิ่งที่ถูกต้อง อบรมปลูกฝัง และขัดเกลาจิตใจให้เยาวชนสามารถพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธีรังกูร วรบำรุงกุล (2560) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะ ส่วนตัวของครูแต่ละคน ที่ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีความวิริยะอุตสาหะ เมตตา กรุณา ซื่อสัตย์ มีเหตุผลตระหนักรู้และปฏิบัติตนบนวิถีความเป็นครูด้วยการทำงานเพื่อสิทธิ์ปฏิบัติตนตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครูเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความเชี่ยวชาญในการสอนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดจนไม่แสวงหาอามิสสินจ้างใด ๆ จากศิษย์ อุทิศตนในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ คู่คุณธรรม เพื่อเป็นกำลังในการสร้างประเทศชาติต่อไป

1.3 ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันยุคสมัยได้เปลี่ยนไป ครูผู้ช่วยอาจจะเป็นเด็กรุ่นใหม่ที่มีวิถีชีวิตต่างไปจากบรรทัดฐานเดิม การจะเป็นแบบอย่างที่ดีต้องอาศัยความสม่ำเสมอ ระยะยาว ครูผู้ช่วยเพิ่งเริ่มปฏิบัติงานได้ไม่นาน ไม่มีประสบการณ์ทางด้านการวางตัวและการเรียนการสอน พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นอาจเป็นเพียงการปรับตัวในช่วงแรก สังคมไทยมองครูเป็นปูชนียบุคคล มาตรฐานความประพฤติจึงถูกตั้งไว้สูงกว่าอาชีพอื่น การแสดงออกทางบุคลิกภาพ พฤติกรรมและทัศนคติของครูผู้ช่วยที่สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมและวิชาชีพ ทั้งในและนอกเวลาราชการส่งผลต่อการสร้างแรงบันดาลใจและการเลียนแบบพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2561) ที่กล่าวว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีคือองค์ประกอบสำคัญของจิตวิญญาณความเป็นครู ที่ส่งผลต่อกระบวนการหล่อหลอมตัวตนของผู้เรียน ครูต้องมีความเข้มแข็งในคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านกิริยามารยาท การแต่งกาย และการวางตัวที่เหมาะสมกับกาลเทศะ เพื่อให้ศิษย์เกิดความศรัทธาและเชื่อถือ การเป็นแบบอย่างยังรวมไปถึงการแสดงให้ศิษย์เห็นถึงความใฝ่รู้ ความคิดสร้างสรรค์ และการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 พบว่า มีแนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วยดังนี้

2.1 ด้านศรัทธาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยเข้าร่วมการอบรม สัมมนาหรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ส่งเสริม การดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่บรรจุมาเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพครู และควรอบรม พัฒนาตนเองตามหลักสูตรต่าง ๆ ที่ทางวิชาชีพครูจัดขึ้น รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นต้น เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล ว่องวาณิช (2558) ได้นำเสนอแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครูโดยเน้นการยกระดับจากผู้สอนไปสู่ครูนักวิจัยและครูนักสะท้อนคิด ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมการอบรมที่เน้นทักษะการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อให้ครูนำความรู้ไปแก้ปัญหาจริงในชั้นเรียนได้ทันที

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

2.2 ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร และสาระการเรียนรู้ของรายวิชา เพื่อนำไปออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ดำเนินการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร เปิดโอกาสให้ครูผู้ช่วยแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยเข้าศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนที่ดีและหลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน การให้ครูวิเคราะห์สาระการเรียนรู้จะทำให้การออกแบบกิจกรรมและการประเมินผลตรงกับผู้เรียนรายบุคคล และใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับเปลี่ยนการสอนให้เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของตัวนักเรียน และครูควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียนมีความระมัดระวังในการกระทำของตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ กฤษดา ผ่องพิทยา (2563) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์นั้น ครูควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ระมัดระวังในการกระทำและการพูดของตนอยู่เสมอ กระทำตนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม มีกิริยามารยาทและการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินตนของศิษย์

2.3 ด้านมีคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดหลักความเมตตาและการเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูและความตระหนักรู้ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานและกำลังใจในการทำงานของครูผู้ช่วยอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูจำเป็นต้องปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามกฎระเบียบของทางราชการ อาชีพครูนั้นเป็นอาชีพที่มีเกียรติและสังคมให้ความคาดหวังครูควรมีความเมตตา กรุณา ต่อศิษย์ วิริยะ อุตสาหะในการประกอบอาชีพ ความซื่อสัตย์ สุจริตทั้งต่อผู้เรียนต่อเพื่อนครู และต่อวิชาชีพ ปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยความเสมอภาค และตระหนักในคุณค่าศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สอดคล้องกับแนวคิดของ นิวัตต์ น้อยมณี (2560) กล่าวไว้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมของครูเป็นรากฐานสำคัญของจิตวิญญาณความเป็นครู โดยมองว่าไม่ใช่เพียงการปฏิบัติตามกฎระเบียบภายนอก แต่เป็นคุณลักษณะภายในที่หล่อหลอมให้ครูมีความรักและเมตตาต่อศิษย์อย่างจริงใจพร้อมที่จะเสียสละ และอุทิศตนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยครูต้องมีความยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด มีความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้จะแสดงออกผ่านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การถ่ายทอดความรู้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และการรักษาเกียรติแห่งวิชาชีพให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของสังคม นอกจากนี้ยังเน้นย้ำถึงการที่ครูต้องมีหิริโอตตัปปะหรือความเกรงกลัว และละอายต่อบาป ไม่กระทำสิ่งที่ผิดต่อศีลธรรมอันดีงาม และต้องเป็นผู้ที่ใฝ่รู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้มีความพร้อมในการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ศิษย์และส่วนรวมอย่างเต็มกำลังความสามารถ ซึ่งคุณธรรม และจริยธรรมทั้งหมดนี้รวมกันเป็นพลังขับเคลื่อนให้ครูทำหน้าที่ด้วยหัวใจ และอุดมการณ์ที่บริสุทธิ์อย่างแท้จริง

2.4 ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในยุคปัจจุบันร่วมมือกับคณะครูพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนโดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (PBL) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูควรแสวงหาความรู้เพิ่มพูนทักษะ วิธีการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผล และผู้เรียนแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ครูควรมีกระบวนการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิด

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

ของดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2562) ที่กล่าวว่า ความสามารถนี้ไม่ใช่เพียงการถ่ายทอดเนื้อหาตามตำรา แต่เป็นทักษะเชิงบูรณาการที่ครูต้องสามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อสมรรถนะของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งรวมถึงความสามารถในการใช้ เทคนิคการสอน ที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดและการปฏิบัติจริง นอกจากทักษะด้านวิธีการสอนแล้ว ครูควรความสำคัญกับความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้มั่นใจว่ากระบวนการเรียนรู้จะดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพและบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยความสามารถในการจัดการเรียนรู้นี้จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ จิตวิญญาณความเป็นครูที่เน้นด้านจิตพิสัยและการเป็นแบบอย่างที่ดี

2.5 ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสนับสนุนให้ครูผู้ช่วยเข้าร่วมการอบรม สัมมนา และประชุมวิชาการ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะที่ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันนี้เทคโนโลยีพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ครูควรปรับตัวให้ทันต่อการพัฒนาของเทคโนโลยีเพื่อนำเทคโนโลยีต่างๆ มาบูรณาการใช้กับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ พรวิไล สุขมาก (2565) ที่กล่าวว่า การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของครูนั้น เป็นกระบวนการสำคัญที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นหัวใจหลักในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยครูต้องมีความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ทักษะ และนวัตกรรมทางการศึกษามาปรับใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งการพัฒนาตนเองนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการเข้าอบรมตามที่หน่วยงานจัดให้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเป็นบุคคลที่ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง มีการศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ อย่างหลากหลาย และมีความกล้าที่จะทดลองใช้วิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา แนวทางการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการส่งเสริมจัดอบรมพัฒนาบุคลิกภาพและจรรยาบรรณ โดยมุ่งเน้นไปที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงประจักษ์ของครูผู้ช่วย ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจเข้ามาสนับสนุนโดยการจัดระบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง หรือสร้างเวทียกย่องเชิดชูเกียรติครูที่เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อสร้างแรงจูงใจและกำหนดทิศทางในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพครูและประพฤติตนตามระเบียบของทางราชการ ส่งเสริมหรือจัดอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ให้ครูเข้าร่วม รวมทั้งส่งเสริมให้ครูประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานด้านการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย

2.2 ควรพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของครูผู้ช่วย

*CONTACT Corresponding: Phakkhakunt67@nu.ac.th

บรรณานุกรม

กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2564). *ครูมืออาชีพ : จิตวิญญาณแห่งศาสตร์และศิลป์ของความเป็นครู.* กรุงเทพฯ: บริษัท คอมเมอร์เซียล เวิลด์ มีเดีย จำกัด.

กฤษดา ผ่องพิทยา. (2563). *คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ หจก. วรานนท์ เอ็นเตอร์ไพรส์.

ดวงใจ ชนะสิทธิ์. (2562). *ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิวัตต์ น้อยมณี, และกัญภร เอี่ยมพญา. (2560). *จิตวิญญาณครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (19 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 4.

พรวิไล สุขมาก. (2565). *หลักวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียนและสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2561). *ความเป็นครูมืออาชีพ SELF-ACTUALIZATION FOR A PROFESSIONAL TEACHERS*. กรุงเทพฯ: มีน เซอร์วิช ซัพพลาย.

ธีรังกูล วรบำรุงกุล. (2560). *ความเป็นครู*. จันทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อริศรา แก้วสุข. (2562). *การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ข้อมูลติดต่อ

1. ภัคกุล ธิติภูริหิรัญ
   E-mail: Phakkhakunt67@nu.ac.th
   สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย
2. อ้อมธจิต แป้นศรี
   E-mail: Omthajitp@nu.ac.th
   สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย